

Quy định nhập khẩu sản phẩm thông thường, bao gồm thực phẩm, của Nhật Bản
Hiệp hội Xúc tiến giao lưu đầu tư và thương mại Nhật Bản (MIPRO)
Shibata Masayuki - Chuyên gia tư vấn thương mại quốc tế

Xin chào! Tôi là Shibata – Chuyên gia tư vấn thương mại quốc tế của Hiệp hội Xúc tiến giao lưu đầu tư và thương mại Nhật Bản MIPRO.

Hôm nay, tôi xin phép được trình bày về quy định chung khi nhập khẩu hàng hóa vào Nhật Bản, trong đó đặc biệt tập trung vào thực phẩm.

Do vấn đề thời gian, nên tôi không thể trình bày một cách cụ thể. Tuy nhiên, rất mong các quý vị sẽ nắm bắt được khung quy định lớn về nội dung này qua trình bày của tôi.

Khi thực hiện nhập khẩu vào Nhật Bản (Đối với doanh nghiệp Việt Nam là xuất khẩu), quý vị cần tuyệt đối chú ý phải triển khai trên cơ sở đã xác nhận với đối tác thương mại về quy định này.

Đối với Nhật Bản, Việt Nam là một quốc gia đang rất được chú ý, do số người nhiễm COVID 19 là khá ít. Việc nhập khẩu hàng hóa từ Việt Nam – nơi có ít người nhiễm COVID 19 – là chủ đề vô cùng được quan tâm tại Nhật Bản.

Sau đây, tôi xin phép được bắt đầu.

Đầu tiên, xin mời các quý vị cùng xem slide về giao dịch liên quan tới hàng hóa nhập khẩu đã cập cảng tại Nhật Bản.

Khi hàng hóa đã tới Nhật Bản, đầu tiên chúng được bốc dỡ, sau đó là thực hiện thủ tục cần thiết về kiểm dịch động thực vật (Kiểm dịch động vật với động vật, kiểm dịch thực vật với thực vật). Việc kiểm dịch này do Bộ Nông lâm thủy sản phụ trách.

Tiếp theo là nộp Báo cáo nhập khẩu thực phẩm (bao gồm cả động vật, thực vật, thực phẩm đã chế biến) cho Trạm kiểm dịch thực phẩm do Bộ Y tế, lao động, phúc lợi xã hội phụ trách.

Những sản phẩm sau khi được kiểm dịch động thực vật, báo cáo nhập khẩu thực phẩm và quá trình thẩm định cho thấy không có vấn đề gì thì sẽ được chuyển qua thủ tục nhập khẩu.

Ở bước thủ tục nhập khẩu, doanh nghiệp sẽ trả thuế đối với những hàng hóa cần đóng thuế nhập khẩu (Thông thường sẽ bao gồm cả thuế tiêu thụ).

Sau đó, Giấy phép nhập khẩu được cấp và giao dịch đối với hàng hóa có thể được thực hiện.

Tôi xin phép trình bày cụ thể hơn về các bước vừa giải thích.

Biểu đồ bằng tiếng Anh này là các bước tôi vừa trình bày.

Tiếp theo là những điểm cần chú ý khi thông quan.

Thực phẩm hay đồ đựng thực phẩm (Cốc hay đồ thủy tinh đựng thực phẩm), bao bì (đóng gói thực phẩm) phải được làm thủ tục báo cáo theo Luật Vệ sinh thực phẩm.

Đối với sản phẩm dệt may, nếu không biết mã HS thì rất mất thời gian thông quan. Vì vậy, khi xuất khẩu sản phẩm dệt may, quý vị cần thông báo cho Nhà nhập khẩu đối tác về nguyên vật liệu và cách thức dệt may.

Với xà phòng, mỹ phẩm hay dược phẩm thì áp dụng Luật Dược phẩm, thiết bị y tế nên mức độ khó nhập khẩu (So với các sản phẩm khác) sẽ tăng lên.

Với sản phẩm liên quan tới Công ước Washington (Khoảng 35.000 sản phẩm), sản phẩm ghi trong Công ước Washington thì không được nhập khẩu nếu không có các chứng nhận.

Sản phẩm có liên quan tới nhân vật biểu tượng, nhãn hiệu, tác quyền thì cần phải xác nhận trước và rõ ràng với Nhà nhập khẩu, do có thể có trường hợp nhãn hiệu đã được đăng ký bảo hộ độc quyền tại Nhật Bản.

Đồ chơi cho trẻ em dưới 6 tuổi là đối tượng của Luật Vệ sinh thực phẩm nên cần thực hiện các thủ tục liên quan.

Ở đây có một điểm rất mong các quý vị sẽ ghi nhớ là Chứng nhận xuất xứ hàng hóa (Certificate of Origin). Nếu đã có Chứng nhận xuất xứ hàng hóa, có trường hợp thuế nhập khẩu tại Nhật Bản sẽ giảm đi, đặc biệt là với Mẫu A (Form A) (Có áp dụng Mẫu A đối với Việt Nam).

Ngoài ra còn phải biết mã HS EPA (EPA ký kết giữa Nhật Bản với ASEAN, EPA ký kết giữa Nhật Bản với Việt Nam), đồng thời phải biết rằng tùy thuộc vào Chứng nhận xuất xứ hay EPA mà có thể không mất thuế hay thuế sẽ giảm đi.

Sau đây tôi xin giới thiệu một số ví dụ liên quan tới quy định pháp luật cần lưu ý.

Bảng này chỉ là một ví dụ rất nhỏ, nhưng sản phẩm từ lông và da được ghi trong Công ước Washington nên cần chú ý.

Với quần áo (Clothing), thì khi bán ra phải hiển thị những thông tin như chế độ giặt, chất liệu, v.v) theo Luật Ghi nhãn chất lượng hàng hóa gia dụng.

Sản phẩm điện tử gia dụng có những quy định theo Luật An toàn và tần số đối với sản phẩm điện tử gia dụng (Điện thoại cầm tay là đối tượng của Luật này).

Như đã trình bày ở trên, cần phải cẩn thận đối với thực phẩm, đồ đựng thực phẩm, dụng cụ chế biến thực phẩm, đồ chơi trẻ em vì có liên quan tới Luật Vệ sinh thực phẩm hay Luật Ghi nhãn thực phẩm.

Đồ uống có cồn như rượu vang hay bia còn liên quan thêm tới Luật Vệ sinh thực phẩm, Luật Ghi nhãn thực phẩm.

Hiện nay, Nhật Bản nhập khẩu rất nhiều khẩu trang từ nước ngoài, và đã thấy những vi phạm liên quan tới ghi nhãn nên tôi sẽ trình bày về nội dung này trong phần cuối của buổi hôm nay. Khẩu trang cũng là sản phẩm cần phải lưu ý.

Từ đây, tôi xin phép được đề cập tới thực phẩm.

Như đã nói tới ở trên, khi nhập khẩu thực phẩm vào Nhật Bản, cần thực hiện các thủ tục kiểm dịch động vật, kiểm dịch thực vật, kiểm dịch thực phẩm, và thủ tục thông quan.

Với rau củ quả, kiểm dịch thực vật là cần thiết. Sau đó là kiểm dịch thực phẩm, cuối cùng là thủ tục thông quan.

Thịt, sản phẩm chế biến từ thịt cần kiểm dịch động vật, sau đó là kiểm dịch thực phẩm và thủ tục thông quan.

Với thủy hải sản (Cá, nhuyễn thể hai mảnh) thì không cần kiểm dịch động vật, kiểm dịch thực vật nhưng đầu tiên phải kiểm dịch thực phẩm rồi tới thủ tục thông quan.

Những thực phẩm khác chưa kể tới ở đây (Thực phẩm đã chế biến), bao gồm cả đồ chơi cho trẻ em dưới 6 tuổi, đều phải qua kiểm dịch thực phẩm rồi thủ tục thông quan.

Tôi xin trình bày đôi chút về kiểm dịch thực vật.

Khi làm thủ tục kiểm dịch thực vật cần có Chứng nhận kiểm dịch thực vật (Phytosanitary Certificate). Nội dung đó sẽ được kiểm tra để xác nhận xem đó có phải là sản phẩm cấm nhập khẩu hay không. Trước đây, hoa quả từ Việt Nam không thể nhập khẩu vào Nhật Bản, nhưng giờ đã khác. Có một thời kỳ việc nhập khẩu này bị cấm do Việt Nam có loại ruồi giấm mà Nhật Bản không có. Những quy định cho hoa quả Việt Nam, bao gồm cả xoài, đã thay đổi nên cần xác nhận cẩn thận với Nhà nhập khẩu.

Kiểm dịch động thực vật nhập khẩu được quy định rất chi tiết nên cần chú ý. Ở đây, tôi không thể trình bày cụ thể nên quý vị hãy xác nhận với Nhà nhập khẩu về vấn đề này.

Sau đây là nội dung về kiểm dịch động vật. Kiểm dịch động vật được thực hiện với mục đích phòng chống bệnh truyền nhiễm từ gia súc, gia cầm. Bò và lợn, cừu và gà, ong mật, sản phẩm chế biến từ những động vật này là đối tượng kiểm dịch.

Trứng hay sữa bò, giăm bông hay xúc xích cũng là đối tượng kiểm dịch động vật.

Tùy thuộc vào quốc gia mà giăm bông chế biến từ lợn có thể không được nhập khẩu vào Nhật Bản.

Khi xuất khẩu vào Nhật Bản cũng cần cả Chứng nhận kiểm dịch do Chính phủ Việt Nam ban hành.

Tại Nhật Bản, việc nhập khẩu từ các quốc gia có dịch chân tay miệng hay ASF, CSF, cúm gà bị cấm.

Tôi xin giới thiệu về những giấy tờ cần thiết cho kiểm dịch thực phẩm.

Chứng nhận vệ sinh thực phẩm là cần thiết cho kiểm dịch thực vật hay kiểm dịch động vật; tuy nhiên, với kiểm dịch thực phẩm, trước hết cần nộp Báo cáo nhập khẩu thực phẩm tới Trạm kiểm dịch thực phẩm do Bộ Y tế, lao động và phúc lợi xã hội quản lý.

Ở bước này, Nhà nhập khẩu phải nộp Bảng thành phần và tỷ lệ (Tỷ lệ phụ gia dùng trong thực phẩm đã chế biến, v.v) và Bảng công đoạn chế biến (Lưu đồ sản xuất, chế biến).

Có trường hợp chỉ cần thẩm định nội dung giấy tờ tại Trạm kiểm dịch thực phẩm và có trường hợp phải kiểm tra thực tế thực phẩm. Trong nhiều trường hợp, Nhà nhập khẩu lần đầu tiên nhập khẩu thực phẩm sẽ phải thực hiện thủ tục kiểm tra thực tế thực phẩm.

Trạm kiểm dịch thực phẩm sẽ kiểm tra, xác nhận về những phụ gia không được phép sử dụng tại Nhật Bản hay tồn dư thuốc bảo vệ thực vật.

Tôi sẽ trình bày những nội dung vừa xong theo lưu đồ dưới đây.

Thực phẩm nhập khẩu đã cập cảng Nhật Bản. Cần phải nộp Báo cáo nhập khẩu. Đầu tiên, như đã trình bày ban nãy, chúng ta cần chuẩn bị Bảng thành phần và Bảng công đoạn chế biến. Sau khi hàng hóa cập cảng, Nhà nhập khẩu nộp Báo cáo nhập khẩu, rồi sau đó những giấy tờ liên quan sẽ được thẩm định tại Trạm kiểm dịch. Sau thủ tục này là thủ tục thông quan. Trường hợp phải kiểm tra thực tế tại công đoạn kiểm dịch, và kết quả kiểm tra là không đạt thì hàng hóa sẽ bị tiêu hủy hoặc trả lại.

Cần xác nhận trước thật cẩn thận để không dẫn tới kết quả không đạt.

Việc tìm ra đối tác đã quen với các thủ tục kiểm dịch, nhập khẩu cũng có thể là rất quan trọng.

Sau khi đã hoàn thành xong thủ tục thông quan thì câu chuyện tiếp theo là ghi nhãn thực phẩm.

Ghi nhãn thực phẩm là cần thiết cho giai đoạn bán hàng. Việc ghi nhãn thực phẩm tại Nhật Bản dựa theo Luật Ghi nhãn thực phẩm và do Tổng cục Bảo vệ người tiêu dùng quy định.

Toàn bộ thực phẩm được bán tại Nhật Bản đều phải được ghi nhãn bằng tiếng Nhật. Tên thực phẩm (Ví dụ: Cola, và sau đó là tên sản phẩm của công ty: Coca Cola), nguyên vật liệu, khối lượng tịnh, tên Nhà nhập khẩu, hạn sử dụng, v.v đều cần được hiển thị bằng tiếng Nhật. Vì vậy, hãy trao đổi trước thật kỹ với Nhà nhập khẩu Nhật Bản.

Trường hợp sử dụng nguyên vật liệu có chứa chất gây dị ứng được quy định (Hiện nay có 27 loại như: lạc, cua, tôm, v.v) thì những thông tin ấy phải hiển thị trên nhãn.

Việc hiển thị thành phần dinh dưỡng (bao nhiêu kilocalo) cũng đã trở thành nghĩa vụ.

Trong 3 loại (thực phẩm chức năng) là: thực phẩm bổ sung dinh dưỡng, thực phẩm tăng cường sức khỏe được quy định, thực phẩm tăng cường chức năng thì việc hiển thị đối với thực phẩm bổ sung dinh dưỡng không cần nộp Báo cáo, thực phẩm tăng cường sức khỏe được quy định cần được cấp phép, thực phẩm tăng cường chức năng cần được Báo cáo và công nhận bởi Tổng cục Bảo vệ người tiêu dùng.

Đây là phần nội dung cần giải thích chi tiết, nên trong khuôn khổ ngày hôm nay, tôi xin phép dừng tại đây, nhưng rất mong quý vị hãy trao đổi, xác nhận thật kỹ với Nhà nhập khẩu.

Cuối cùng, tôi xin trình bày về ghi nhãn đối với khẩu trang.

Trong bối cảnh gia tăng số người nhiễm COVID-19, Nhật Bản hiện đang nhập rất nhiều khẩu trang từ nước ngoài.

Hầu như tất cả đều không có vấn đề gì xảy ra ở thời điểm thông quan. Tuy nhiên, tới giai đoạn bán hàng thì khá nhiều vấn đề liên quan tới ghi nhãn đã xảy ra.

Một ví dụ thường thấy là những nhãn ghi “Khẩu trang kháng virus”, “Khẩu trang kháng khuẩn”, hoặc “Loại bỏ phần hoa, bụi, hanh khô, giọt bắn trong không khí”. Cần hết sức chú ý đối với những hiển thị này.

Đây là vấn đề vô cùng nhạy cảm, tuy nhiên tại Nhật Bản hiện nay chưa có quy định rõ ràng về ghi nhãn trên khẩu trang. Việc định nghĩa đó là sản phẩm hay thiết bị y tế cũng đang gặp nhiều khó khăn. Do đó, cần thảo luận chi tiết với Nhà nhập khẩu đáng tin cậy về ghi nhãn.

Ví dụ: Về vấn đề: ghi nhãn “Khẩu trang y tế” (Surgical Mask) đối với khẩu trang là phù hợp, nhưng có được ghi nhãn “Khẩu trang N95” hay không; ở thời điểm nhập khẩu vào Nhật Bản thì đó không phải là vấn đề đáng kể, nhưng đối với khẩu trang y tế thì Cục Thực phẩm, dược phẩm Hoa Kỳ lại có quy định về Thiết bị y tế loại 1 hoặc loại 2. Nhật Bản hiện chưa kiểm định, kiểm tra trong nước.

Trong số khẩu trang được nhập khẩu vào Nhật Bản hoặc khẩu trang được sản xuất tại Nhật Bản có cả những sản phẩm phù hợp với kiểm định trên của Hoa Kỳ, nhưng những sản phẩm không phù hợp mà lại ghi nhãn là “Khẩu trang y tế” thì lại không được phép và trở thành vấn đề. Ghi nhãn “Khẩu trang y tế” mặc dù sản phẩm không phù hợp được coi là hành vi bất hợp pháp.

Ngoài ra, trường hợp ghi rằng có khả năng diệt khuẩn trên nhãn, thì khẩu trang đó được coi là thiết bị y tế.

Hiển thị N95 chỉ được sử dụng khi đã được công nhận là phù hợp với Quy cách N95 do Viện nghiên cứu An toàn vệ sinh lao động Hoa Kỳ công bố.

Vì vậy, việc tôi muốn lưu ý quý vị ở đây chính là: Nếu cần thiết phải ghi nhãn như vậy, thì phải lấy được chứng chỉ công nhận phù hợp.

Tại Nhật Bản cũng có cơ quan thẩm định chuyên kiểm tra xem sản phẩm có phù hợp với quy cách hay không. Trường hợp được nhập khẩu vào Nhật Bản, mong quý vị có những hiển thị trên khẩu trang phù hợp với quy cách hay tiêu chuẩn liên quan.

Tôi xin tóm tắt nội dung về khẩu trang như sau.

Tại Nhật Bản có Luật Dược phẩm, thiết bị y tế.

Khẩu trang thông thường không được coi là dược phẩm, sản phẩm chăm sóc cá nhân gắn với dược phẩm, mỹ phẩm, hay thiết bị chuẩn đoán không trực tiếp tác động lên cơ thể nên không được phép ghi công dụng, tính năng trên nhãn.

Trường hợp nhập khẩu những sản phẩm nêu trên, nếu Nhà nhập khẩu không được cấp phép thì cũng không thể nhập khẩu được.

Cần chú ý vì được ghép ghi nhãn tới mức nào đối với công dụng, tính năng cũng vô cùng không rõ ràng.

Luật Phòng chống sản phẩm không phù hợp và ghi nhãn không phù hợp (Còn gọi là “Luật Phòng chống ghi nhãn sản phẩm không phù hợp”) là luật nhằm không gây hiểu nhầm cho người tiêu dùng bằng việc ghi nhãn không phù hợp (Nói dối hay nói quá); việc ghi công dụng, tính năng trên nhãn cũng thực sự nhạy cảm nên hãy thảo luận đầy đủ với Nhà nhập khẩu.

Tôi xin phép được kết thúc Hội thảo tại đây.

Cảm ơn các quý vị đã chú ý lắng nghe!